

Aina valmiina?

Väestönsuojia tarvittiin viimeksi melkein 80 vuotta sitten. Suurin osa suomalaisista ehti jo ajatella viimeistään 2000-luvun alussa, että niiden rakentaminen on turhaa rahantuhlausta. Vielä 12 vuotta sitten suojien rakentamiseen liittyviä määräyksiä lievennettiin tuntuvasti.

Suomen väestönsuojajärjestelmä on maailmanlaajuisesti tarkasteltuna ainutlaatuinen monella tapaa. Suojien rakentamista on määrätietoisesti jatkettu vielä kylmän sodan jälkeenkin. Suojat ovat pääosin hyvin varusteltuja ilmanvaihtolaitteineen ja ilmansuodattimineen. Kaksoiskäyttö takaa kustannustehokkaan tilankäytön.

Laajemmassa kontekstissa asiat eivät ole niin hyvin. Pelastusviranomaiset siirrettiin kuntatasolta hyvinvointialueille ja välillä tuntuu, ettei kukaan ota koppia väestönsuojelujärjestelmästä. Itse en ole tavannut ainuttakaan virkahenkilöä Helsingin ulkopuolelta, joka olisi ajatellut, että heidän kunnassaan vastuut ja organisaatio ovat väestönsuojelun osalta yksiselitteiset ja kunnossa.

Rakennusvalvontaviranomaiset sallivat kaikenlaisia, hassujakin, lievennyksiä määräyksiin. Myös sellaisiin, joiden kohdalla harkintavaraa ei todellisuudessa ole. Toisaalta tilaajat kääntävät hanakasti viimeisenkin kiven löytääkseen syyn lievennykselle.

Isoin ongelma on suunnittelijoiden tietoisuuden puutteessa. Arkkitehdit näkevät usein suojan vain pakollisena betonimöykynä kellarissa sen enempiä pohtimatta, miten ilmanvaihtokone tai käymälöiden vaatima ilmanvaihto tulisi sijoittaa suojan toiminnan kannalta. Rakennesuunnitte-

lija mitoittaa suojan juuri ja juuri määräykset täyttävällä tavalla pohtimatta, miten rakenteiden suojaavia ominaisuuksia voisi pienillä valinnoilla parantaa. Suunnittelijoiden ymmärryksen lisäämisellä suojat voisivat olla parempia.

Suojaluokan valinta on tehty asetuksella "helpoksi": suojan luokka muuttuu S1-luokasta S2-luokkaan, kun sen pinta-ala on suurempi kuin 135 m². S2-luokan suojassa on kaksinkertainen, joskus jopa nelinkertainen, painekuormavaatimus eikä perustuskuormia saa pienentää samalla tavalla kuin S1-luokan suojassa. Karkeasti voidaan ajatella, että valitsemalla S2-luokan suojan joutuu mitoittamaan perustukset 8-kertaiselle kuormalle verrattuna S1-luokan suojaan. Tästä seuraa koomisia S1-suojaryppäitä. Aiemmin periaate oli, että suoja voi olla korkeintaan 3 yhdessä ryppäessä 100 metrin välein. Nyt on nähty ainakin 12 suojan ryppäitä. Siinä on kaksoisbetoniseinää melkoinen määrä.

Suurelle yleisölle on epäselvää kuka talosuojan laitteita käyttää. Monessa taloyhtiössä uskotaan edelleen, että kriisitilanteessa kuuluisa "joku muu" osaa laittaa suojan toimin-

takuntoon ja käyttää sitä. Olisi erityisen fiksua, että ne ihmiset, joille ei ole määrätty muuta tehtävää mahdollisessa poikkeus-tilanteessa, opettelisivat suojan käyttöä. Samalla oppii ymmärtämään myös sisälle suojautumisen periaatteen. Jo suojan käyttöönoton ja käytön periaatteiden ymmärtäminen auttaa kovasti ja saattaa lisätä turvallisuuden tunnetta.

Omakotitaloasujat kokevat tilanteensa epäreiluksi, koska heille ei ole väestönsuojia. Lainsäädännössä asioita tarkastellaan riskiperustaisesti ja siihen peilaten nykylain-säädäntö 1200 m² rajasta väestönsuojan rakentamisvaatimukselle on selvä. Jos kunta haluaa, niin yleisiä suoja voi rakentaa vaikka keskelle omakotitaloaluetta. Yleensä kuntien talous on sellainen, että uusi päiväkotitai alikulkukäytävä on kiinnostavampi sijoitus.

Sisäministeriö aikoo uusia lainsäädäntöä tulevina vuosina. Olisi hienoa, jos rakenteiden suunnittelua koskevat säännökset saataisiin linjaan ympäristöministeriön vastaavien kanssa ja lainsäädäntöä muutettaisiin tarkoituksen mukaisemmaksi. •

Auli Lastunen

Eurokoodiasiantuntija
Rakennustuoteteollisuus RTT
auli.lastunen@rakennusteollisuus.fi

